

УДК 37.016:811.111
DOI <https://doi.org/10.26661/2414-1135-2023-92-6>

ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ МЕТОДИК НАВЧАННЯ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ЛІНГВОСОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Курочкіна А. С.

*студентка I курсу магістратури
Криворізький державний педагогічний університет
просп. Гагаріна, 54, Кривий Ріг, Дніпропетровська область, Україна
orcid.org/0009-0008-0846-4375
alinapoltavets@gmail.com*

Панасюк Ю. В.

*кандидат філософських наук,
доцент кафедри англійської мови з методикою викладання
Криворізький державний педагогічний університет
просп. Гагаріна, 54, Кривий Ріг, Дніпропетровська область, Україна
orcid.org/0000-0002-8572-7713
yulianapanasiuk@ukr.net*

Ключові слова: *інтерактивні методи, крос-культурні проекти, мультимедійні ресурси, онлайн-платформи, комунікативні навички, адаптація навчальних методик, мовні навички, мотивація учнів, роль вчителя в сучасному навчанні.*

У статті розглядається важливість інтеграції інноваційних педагогічних підходів у процес навчання англійської мови. У контексті глобалізації та міжкультурного спілкування підкреслюється значення розвитку лінгвосоціокультурної компетентності учнів, яка є ключовою для їх ефективної адаптації та взаємодії в багатокультурному світі.

Аналізуючи теоретичні та практичні аспекти цих підходів, висвітлюється їх позитивний вплив на мотивацію учнів, засвоєння мови, розвиток комунікативних навичок і глибше розуміння культурних особливостей. Велику увагу приділено необхідності адаптації цих методик до індивідуальних і вікових особливостей учнів, а також значенню крос-культурних проектів для поглиблення мовного та культурного занурення. У фокусі статті знаходяться сучасні технології у вивченні англійської мови, визначається їх роль у розвитку критичного мислення та креативності учнів. Порушується питання інтеграції мовного навчання з розвитком розуміння лінгвосоціокультурних аспектів, у тому числі через аналіз літературних творів і дискусій на теми культури.

Автори доходять висновку, що сучасні методики навчання сприяють ефективному засвоєнню мови, кращому розумінню культурних особливостей та високим комунікативним навичкам. Це у свою чергу підкреслює значення інтеграції цих методик у всі етапи освітнього процесу. Використання реальних комунікативних ситуацій, таких як дискусії, презентації, дебати на актуальні теми тощо, дозволяє учням застосовувати набуті мовні навички в контексті, близькому до реального життя. Такий підхід сприяє розвитку критичного мислення, учні вчать аналізувати різні комунікативні ситуації, обстоювати свою думку, робити висновки.

Акцентовано увагу на необхідності постійного оновлення різних методик навчання та їх адаптації до сучасних умов і потреб учнів, що є ключовим для підготовки молоді до життя в мультикультурному світі.

MODERN TEACHING METHODS FOR THE FORMATION OF LINGUISTIC SOCIO-CULTURAL COMPETENCE IN SECONDARY SCHOOL STUDENTS IN ENGLISH LANGUAGE LESSONS

Kurochkina A. S.

*1st Year Master's Degree Student
Kryvyi Rih State Pedagogical University
Gagarina Ave., 54, Kryyyi Rih, Dnipropetrovsk region, Ukraine
orcid.org/0009-0008-0846-4375
alinapoltavets@gmail.com*

Panasiuk Yu. V.

*Candidate of Philosophical Sciences,
Associate Professor at the Department of English Philology
and Methods of Teaching
Kryvyi Rih State Pedagogical University
Gagarina Ave., 54, Kryyyi Rih, Dnipropetrovsk region, Ukraine
orcid.org/0000-0002-8572-7713
yuliapanasiuk@ukr.net*

Key words: *interactive methods, cross-cultural projects, multimedia resources, online platforms, communication skills, adaptation of educational methods, language skills, student motivation, the role of the teacher in modern education.*

The article considers the importance of integrating innovative pedagogical approaches into the process of learning English. In the context of globalization and intercultural communication, the importance of developing students' linguistic, sociocultural competence is emphasized, which is key to their effective adaptation and interaction in a multicultural world.

Analyzing the theoretical and practical aspects of these approaches, their positive impact on student motivation, language acquisition, development of communication skills, and deeper understanding of cultural features can be highlighted. Special attention is paid to the need to adapt these methods to the individual and age characteristics of students, as well as the importance of cross-cultural projects for deepening linguistic and cultural immersion.

In addition, in the article can be discussed the importance of technology in learning English and its role in the development of students' critical thinking and creativity. The issue of integrating language learning with the development of cultural understanding is raised, including the analysis of literary works and discussions on cultural topics.

The authors come to the conclusion, that modern teaching methods effectively improve language acquisition, contributing to a better understanding of cultural characteristics and high communication skills. This, in its turn, emphasizes the importance of integrating these methods into all stages of the educational process. The use of real communicative situations, such as discussions, presentations, debates on current topics, allows students to apply their language skills in a context close to real life. This approach also promotes the development of critical thinking, as students learn to analyze different points of view, defend their opinions and make conclusions.

The importance of these methods for the formation of linguistic and sociocultural competence is highlighted, emphasizing the need for their constant updating and adaptation to modern conditions and needs of students, which is key to preparing young people for life in a multicultural world.

Постановка проблеми. У світлі глобалізації та зростаючої міжкультурної взаємодії сучасна освіта знаходиться на перехресті викликів і можливостей. Однією із ключових цілей освіти є підготовка учнів до ефективної комунікації та взаємодії в багатокультурному світі, що зробило формування лінгвосоціокультурної компетентності одним із пріоритетів у навчальному процесі. Ця компетентність вимагає не лише володіння іноземною мовою на достатньому рівні, а й глибокого розуміння культурних контекстів, традицій і поведінкових норм, що характерні для носіїв цієї мови.

У статті ми зосереджуємось на використанні сучасних методик навчання англійської мови в основній школі як засобу формування лінгвосоціокультурної компетентності учнів. Сучасний світ вимагає від освітньої системи більш гнучкого та інноваційного підходу до навчання, який би враховував не лише лінгвістичні, але й культурні аспекти мови.

Основна школа як фундаментальний етап у формуванні особистості та знань учня має унікальну можливість впливати на розвиток комунікативних навичок та міжкультурного розуміння в контексті вивчення іноземних мов. Упровадження інтерактивних, гнучких та студентоцентризованих методів навчання може значно збагатити досвід учнів, забезпечуючи не лише мовне, але й культурне занурення.

У статті досліджуються різноманітні сучасні методики, їхня ефективність та приклади застосування у шкільній практиці, аналізується їх вплив на розвиток лінгвосоціокультурної компетентності та висвітлюються перспективи їх подальшого розвитку і впровадження в освітній процес.

Метою статті є дослідження ефективності сучасних методик навчання англійської мови у формуванні лінгвосоціокультурної компетентності серед учнів основної школи. Реалізація поставленої мети вимагає вирішення таких **завдань**:

1) проаналізувати інноваційні підходи, включаючи проєктну роботу, групову взаємодію, рольові ігри та використання мультимедійних та онлайн-ресурсів;

2) оцінити вплив цих методик на мотивацію учнів, розвиток комунікативних навичок та глибше розуміння культурних особливостей;

3) розробити рекомендації для вчителів щодо ефективного впровадження цих методик в освітній процес.

Об'єктом дослідження виступають сучасні методики навчання англійської мови, спрямовані на розвиток лінгвосоціокультурної компетентності учнів. Це включає різні інтерактивні та інноваційні підходи до викладання, а також стратегії оцінювання і адаптації навчального процесу.

Предметом дослідження є рівень сформованості лінгвосоціокультурної компетентності учнів основної школи. Особлива увага приділяється їхнім віковим та індивідуальним особливостям, мотивації до навчання, а також способам засвоєння культурного та мовного матеріалу в рамках сучасного освітнього процесу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Лінгвосоціокультурна компетентність відіграє ключову роль у формуванні повноцінної особистості учня в сучасному багатокультурному світі. Ця компетентність охоплює не тільки знання іноземної мови, але й глибоке розуміння культурних контекстів, традицій, цінностей та поведінкових норм, характерних для культури, до якої ця мова належить. Важливість цього аспекту навчання впливає з потреби підготувати учнів до ефективної комунікації та взаємодії в глобалізованому світі, де культурні межі стають все більш розмитими.

Сучасні методики навчання англійської мови, зорієнтовані на розвиток лінгвосоціокультурної компетентності, включають широкий спектр інтерактивних та інноваційних підходів. Ці методики спрямовані на створення ситуації занурення учня в мовне середовище, яке перевищує межі традиційного класного навчання. Вони включають проєктну роботу, роботу в групах, драматизацію, рольові ігри та використання інтерактивних мультимедійних ресурсів.

Одним із головних завдань викладача є створення навчального середовища, яке заохочує учнів активно досліджувати та аналізувати культурні аспекти мови. Це включає знайомство з літературою, кіно, музикою та іншими аспектами культури англійськомовних країн. Таке знайомство не лише сприяє розвитку мовних навичок, але й допомагає учням розширити свої культурні горизонти, розвиває емпатію і толерантність.

Використання реальних комунікативних ситуацій, таких як дискусії, презентації, дебати на актуальні теми, дозволяє учням застосовувати свої мовні навички в контексті, близькому до реального життя. Такий підхід також сприяє розвитку критичного мислення, оскільки учні вчаться аналізувати різні точки зору та обстоювати свою думку.

Інтеграція цифрових технологій та використання онлайн-платформ для мовного навчання також відкриває нові можливості для формування лінгвосоціокультурної компетентності. Це може включати використання мовних додатків, онлайн-курсів, блогів, відеоконференцій з носіями мови, що дозволяє учням зануритися в аутентичне мовне середовище та взаємодіяти з різними культурами.

Застосування сучасних методик навчання в процесі викладання англійської мови в основній школі є критично важливим для ефективного роз-

витку не тільки мовних навичок, але й широкого спектру комунікативних і критичних когнітивних здібностей учнів. Серед найбільш ефективних сучасних методик можна виділити проєктну роботу, групову діяльність, рольові ігри, використання мультимедійних ресурсів та інтеграцію онлайн-платформ для навчання.

Проєктна робота є особливо цінною, оскільки вона спонукає учнів до активної участі в навчальному процесі, розвиваючи їхні дослідницькі та креативні здібності. Проєкти можуть включати дослідження культурних аспектів англійськомовних країн, створення презентацій, відео чи блогів на англійській мові, що сприяє не тільки мовному розвитку, але й розвитку цифрової грамотності.

Робота в групах і рольові ігри допомагають розвивати комунікативні навички учнів, учать їх працювати в команді, висловлювати свої думки, слухати та розуміти інших. Це також сприяє розвитку соціальних навичок, таких як взаємодія, співпраця та вирішення конфліктів.

Використання мультимедійних ресурсів, таких як відео, аудіо, ігри та інтерактивні вправи, робить навчання більш захоплюючим та ефективним. Ці ресурси можуть використовуватися для демонстрації мовних концепцій, покращення сприйняття іноземної мови на слух, збільшення словникового запасу та граматики. Також вони можуть бути використані для ознайомлення учнів з реальними мовними ситуаціями та культурними особливостями.

Інтеграція онлайн-платформ та інструментів для навчання відкриває нові горизонти для мовного розвитку. Онлайн-курси, веб-сайти для самостійного вивчення мов, соціальні мережі, блоги й форуми забезпечують учнів доступом до великої кількості інформації та ресурсів для вивчення англійської мови. Крім того, онлайн-комунікація з носіями мови та учасниками з різних куточків світу сприяє культурному обміну й розширенню міжкультурного сприйняття.

Формування лінгвосоціокультурної компетентності в учнів основної школи на уроках англійської мови вимагає комплексного підходу, який включає такі стратегії:

1. Інтерактивні методи навчання. Використання рольових ігор, дискусій, групових проєктів, що дозволяють учням практикувати мову в реальних контекстах і розвивати соціальні навички.

2. Крос-культурні проєкти. Організація проєктів, які досліджують культуру англійськомовних країн, включаючи їхні традиції, звичаї, історію, літературу та мистецтво. Це сприяє глибшому розумінню культурних контекстів мови.

3. Використання мультимедійних ресурсів. Залучення аудіо, відео та інтерактивних онлайн-ресурсів для покращення вимови, аудитивних навичок та зрозумілості англійської мови.

4. Інтеграція технологій у навчання. Використання електронних підручників, цифрових додатків, онлайн-курсів і платформ для відеоконференцій, що дозволяє учням спілкуватися з носіями мови та здобувати реальний досвід мовного спілкування.

5. Розвиток критичного мислення. Заохочення учнів до аналізу та критичного осмислення культурних особливостей і контексту, в якому використовується мова.

6. Адаптація підходів до індивідуальних потреб учнів. Урахування різних стилів навчання та індивідуальних потреб учнів для максимально ефективного засвоєння матеріалу.

7. Постійна оцінка та зворотний зв'язок. Регулярне оцінювання прогресу учнів і надання конструктивного зворотного зв'язку для покращення їхніх мовних навичок.

8. Професійний розвиток вчителів. Безперервне навчання і професійний розвиток вчителів для забезпечення використання найсучасніших методик та підходів у викладанні мови.

Використання цих стратегій на уроках англійської мови допоможе учням не тільки вдосконалити свої мовні навички, але й розвинути глибоке розуміння міжкультурної комунікації, що є надзвичайно важливим у сучасному світі.

Результати численних досліджень в області освіти та мовного навчання підтверджують значний вплив сучасних методик навчання на ефективність засвоєння англійської мови серед учнів основної школи. Інтерактивні методи, які включають проєктну роботу, групові вправи, рольові ігри, використання мультимедійних ресурсів та онлайн-платформ, забезпечують глибше занурення в мовне середовище та краще розуміння культурних особливостей.

Одним із ключових аспектів, який висвітлюється в дослідженнях, є підвищення мотивації учнів до навчання. Інтерактивні методи, які роблять навчальний процес більш захоплюючим і менш монотонним, сприяють зростанню інтересу учнів до вивчення мови. Це у свою чергу призводить до покращення залучення учнів у навчальний процес та підвищення їх самостійності в навчанні.

Також дослідження вказують на покращення комунікативних навичок учнів, які займаються за сучасними методиками. Це особливо помітно у випадках, коли учні беруть участь у рольових іграх та групових дискусіях, де вони мають можливість використовувати мову в реальних комунікативних ситуаціях. Ці види діяльності допомагають учням розвивати вміння висловлюватися, аргументувати свою думку, слухати та розуміти інших.

Крім того, дослідження показують, що інтеграція мультимедійних ресурсів та онлайн-технологій у навчання сприяє кращому розвитку

слухового та візуального сприйняття мови. Учні, які мають доступ до відео, аудіо та інтерактивних вправ, краще сприймають і засвоюють нюанси вимови, інтонації та лексики.

Важливим аспектом залучення сучасних методик навчання є розвиток критичного мислення учнів через аналіз культурних особливостей та контексту, в якому використовується мова. Через аналіз літературних творів, фільмів, пісень та інших культурних продуктів англійських країн учні не лише поглиблюють свої знання англійської мови, але й розвивають більш глибоке розуміння культурних особливостей та менталітету носіїв цієї мови.

Сучасні методики навчання відіграють важливу роль у формуванні комплексної лінгвосоціокультурної компетентності учнів, підвищуючи ефективність навчання та забезпечуючи більш глибоке засвоєння мови.

Інтеграція сучасних методик навчання в процес викладання англійської мови в основній школі вимагає уважного підходу та адаптації до конкретних особливостей і потреб учнів. Вчителі повинні ретельно вибирати та впроваджувати інтерактивні методи навчання, які би відповідали віковим, психологічним та освітнім особливостям їхніх учнів. Це передбачає не тільки застосування різноманітних навчальних підходів, але й постійну оцінку їх ефективності та коригування в разі потреби.

Одним із ключових аспектів є розроблення та впровадження крос-культурних проєктів, які дозволяють учням не лише вивчати мову, але й занурюватися в культурний контекст, що істотно поглиблює їхнє розуміння і зацікавленість. Ці проєкти можуть включати дослідження традицій, звичаїв, історії та сучасного життя англійських країн, створення презентацій чи відео, обмін листами або електронними повідомленнями з учнями цих країн.

Доцільним можна вважати використання мультимедійних ресурсів, онлайн-ігор, мобільних додатків та платформ для відеоконференцій, які сприяють більш ефективному засвоєнню мови. Ці, так звані, технологічні інструменти дозволяють учням практикувати мову в інтерактивній, захоплюючій формі та розвивати навички спілкування в реальному часі.

Іншим важливим аспектом є включення різноманітних форм оцінювання, які відображають індивідуальні досягнення та прогрес кожного учня. Це може бути комбінація традиційних тестів, портфоліо, самооцінки та взаємооцінки презентацій і проєктної роботи. Такий підхід допомагає не тільки в оцінюванні знань, але й у розвитку самоаналізу й саморегуляції учнів.

Різні форми оцінювання створюють умови для розвитку міжособистісних взаємин і співпраці серед учнів, що сприяє кращому розумінню та

використанню мови в соціальних ситуаціях. Реалізація даної стратегії забезпечується через групові проєкти, дискусійні клуби, спільні заходи та культурні обміни.

Важливо підкреслити готовність учителів до постійного професійного розвитку й оновлення своїх методик навчання. Це передбачає участь у семінарах, воркшопах, вивчення нових підходів та обмін досвідом з колегами. Така готовність до інновацій та адаптації є ключовою для ефективного викладання мови й формування лінгвосоціокультурної компетентності учнів.

Висновки і перспективи подальших розробок. Формування лінгвосоціокультурної компетентності в основній школі відіграє ключову роль у підготовці учнів до життя та успішної взаємодії в багатокультурному світі. Використання сучасних методик навчання англійської мови значно покращує не тільки мовні навички учнів, але і їхню здатність розуміти та адекватно реагувати на різноманітні соціокультурні ситуації. Загалом, сучасні методики навчання англійської мови в основній школі відіграють важливу роль у формуванні комплексного розуміння мови, культури та міжнародної комунікації. Ці методики не тільки покращують мовні навички, але й сприяють розвитку таких важливих життєвих навичок, як: критичне мислення, творчість, співпраця та міжкультурне розуміння, що є надзвичайно важливим у сучасному глобалізованому світі.

Виходячи з вищесказаного, можна зробити висновок, що комплексний підхід до навчання сприятиме розвитку глибокого розуміння культурних контекстів і нюансів мови, забезпечить виховання поваги та ціннісного ставлення до інших культур. Залучення інтерактивних методів навчання не тільки стимулюватиме активність і мотивацію учнів, але й допоможе сформувати важливі соціальні навички, серед яких особливе місце посідають комунікація, співпраця та вирішення конфліктів.

На нашу думку, ефективне використання сучасних методик навчання значно покращить засвоєння мови, сприятиме глибокому розумінню культурних особливостей різних країн та забезпечить розвиток комунікативних навичок.

Проаналізувавши дані аспекти, видається доцільним адаптувати інтерактивні практики до потреб учнів, ураховуючи їхні індивідуальні та вікові особливості, а регулярне оновлення методики згідно із сучасними тенденціями в освіті та мовному навчанні постає необхідним елементом у формуванні комплексної лінгвосоціокультурної компетентності учнів, підвищуючи якість освіти та готуючи молоде покоління до ефективної взаємодії у глобалізованому світі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Міхно О.П. Концепція навчання другої іноземної мови в загальноосвітніх навчальних закладах. *Іноземні мови в навчальних закладах*. 2005. № 2. С. 24–31.
2. Литвин С.В., Скляренко Н.К. Навчання писемного спілкування учнів старшої загальноосвітньої школи. *Бібліотечка журналу «Іноземні мови»*. Київ, 2001. Вип. 3. 48 с.
3. Ляховицький М.В. Звукозапис у навчанні іноземних мов. Київ, 1970. 240 с.
4. Малихіна О.В. Мотивація учіння молодших школярів. Київ, 2002. 304с.
5. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах / Кол. авторів під керівн. С.Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2002. 328 с.
6. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах : підручник / Л.С. Панова та ін. Київ : ВЦ «Академія», 2010. 328 с.

REFERENCES

1. Mikhno, O. P. (2005). Kontseptsiiia navchannia druhoi inozemnoi movy v zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladakh. *Inozemni movy v navchalnykh zakladakh*, (2), 24–31.
2. Lytvyn, S. V., & Skliarenko, N. K. (2001). Navchannia pysemnoho spilkuvannia uchniv starshoi zahalnoosvitnoi shkoly. *Bibliotechka zhurnalu «Inozemni movy»*. Kyiv: [n.p.], (3), 48.
3. Liakhovytskyi, M. V. (1970). Zvukozapys u navchanni inozemnykh mov. Kyiv: [n.p.], 240.
4. Malykhina, O. V. (2002). Motyvatsiia uchinnia molodshykh shkoliariv. Kyiv: [n.p.], 304.
5. Nikolaieva, S. Iu. (Ed.). (2002). *Metodyka vykladannia inozemnykh mov u serednikh navchalnykh zakladakh*. Kyiv: Lenvit, 328.
6. Panova, L. S., Andriiko, I. F., Tezikova, S. V., et al. (2010). *Metodyka navchannia inozemnykh mov u zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladakh: pidruchnyk*. Kyiv: VTs «Akademiia», 328.